

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av ett skeppsvrak nordost om Rövarskär i Luvia skärgård, södra-västra Finland

Linderson, Hans

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2014). *Dendrokronologisk analys av ett skeppsvrak nordost om Rövarskär i Luvia skärgård, södra-västra Finland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2014:67). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

7 november 2014

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2014:67
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ETT SKEPPSVRAK NORDOST OM
RÖVARSKÄR I LUVIA SKÄRGÅRD, SÖDRAVÄSTRA FINLAND

Uppdragsgivare: Riikka Tevali, Arkeologiska fälttjänster, Museiverket, PL 913, 00101 Helsingfors
Finland. riikka.tevali@nba.fi tel. +358 40 128 6208

Område: SW Finland (Luvia), N61°23.546' E21°25.254 **Prov nr:** 55719-55721 **Antal sågprov:** 3
Dendrokronologiskt objekt: Skeppsvrak, 3 spant och perästeevi prov 1

Resultat:

Dendro-Id	Prov nr,	Trädslag	Antal år; (antal radier annan än 2)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningstid V=Vinterhalvår E=efter	Trädets egenålder Bedömn. ±15
55719	3	Tall	174;3	Sp c58, W	X	V X/X+1	200
55720	4	Tall	80	Sp 29, ej W	X-14	Som ovan ±	120
55721	5	Tall	75	Sp 42, ej W	Ej daterad	Se kommentarer	100

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen

Luvia Ryöväskeeri (Rövarskär) id 1721

Det går tyvärr inte att få en säker absolut datering på de tre undersökta proverna. Prov 3 och 4 dateras inbördes enligt tabellen ovan, år X är ett specifikt år, dock okänt. Prov 4:s yttersta årsringsserie upphör således 14 år tidigare än prov 3. Prov 5 har inget dendrokronologiskt samband med de två övriga, trots att det ligger alldeles intill prov 4. Detta utesluter inte att det tillhör vraket, möjligen en indikation på att den har en avvikande historik. Bästa dateringsförslag för prov 5 är att årsring 75 motsvarar år 1802 och ett fällningsår 1810-1830, proveniens Karelen.

Jag rekommenderar att dateringsuppgifterna inte betraktas som säkra dateringar utan används som stöd för framtida fältarbete då man på marinarkeologiska grunder, kan anta eller förskasta ovanstående påstående. Allra bästa rekommendationen är att ta nya dendrokronologiska prover från andra virkesstycken, gärna bordläggningsplank* med många årsringar. Kostnaderna för dessa prover till vårt laboratorie insända, inom ett år, är endast provkostnaden (900 Skr/prov + eventuell moms).

*Bordläggningen (även däckbrädor, mast och annat långsträckt virke) består vanligtvis av rakvuxet virke, vars årsringsvariation huvudsakligen är orsakat av vädret ("klimatet"), spanten kan många gånger vara böjt vuxet då framkommer en variation på årsringsbredden som orsakas lokalt i trädet. Många gånger är det bra att komplettera med spantvirke eftersom där kan förekomma virkets ytkaraktärer såsom vankant, splint, vilket gör att man kan undvika en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Detta är nu avklarat, se splintangivelsen i tabellen.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Om kompletterande prover insänds för analys inom ett år, debiteras endast provkostnaden.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891 (mobil)